

TAISTELU ALGERIASTA

Gillo Pontecorvo

La Battaglia di Algeri, Ranska/Italia, 1966, 118 min, K16

Voiko elokuva käynnistää vallankumouksen? Tai voiko se herättää yksilön poliittisen tietoisuuden?

Elämme viihteen keskellä, ja suurin osa kohtaamistamme elokuvista on tehty

miellyttämään meitä. Hollywoodin suurten studioiden pomot eivät halua ärsyttää elokuvien yleisöä, sillä se saattaisi aiheuttaa satojen miljoonien tappiot. Yksi ”kielletyistä” aiheista on politiikka, sillä harva nuori pyytää lauantai-iltana kavereitaan mukaan leffateatteriin katsomaan uutta poliittista draamaa.

Vaikka poliittinen elokuva ei usein ylitä uutiskynnystä, on sillä vahva sijansa elokuvan historiassa. **Gillo Pontecorvon** ohjaama **Taistelu Algerista** kuuluu poliittisen elokuvan klassikoihin. Se kuvaa Algerian sotaa (1954–1962), joka johti maan itsenäistymiseen Ranskasta, joka oli pitänyt Algeriaa siirtomaanaan 1830-luvulta lähtien. Konfliktia pidetään yhtenä verisimmistä siirtomaasodista.

Elokuvan juoni seuraa vuosien 1954–57 tapahtumia Algeriassa, jolloin maan itsenäisyyden puolesta taistelevat joukot ja ranskalaiset miehittäjät taistelivat Algerin vanhankaupungin eli Kasbahin hallinnasta. Vaikka elokuva perustuu tositahtumiin, monet henkilöt ovat eräänlaisia yhdistelmiä useista todellisista ihmisistä.

Taistelu Algeriasta on yhdistelmä erilaisia visuaalisia tyylejä. Osa kohtauksista muistuttaa aikakauden uutisfilmejä, osa on selvästi tyylielityä. Hetkittäin Pontecorvo innostuu käyttämään koko palettiaan: esimerkiksi pommi-iskun jälkeinen kohtaus henkii surua ja ahdistusta. Elokuva näyttää saaneen innoitusta Italian neorealismista ja erityisesti **Roberto Rossellinin** upeasta teoksesta **Rooma – avoin kaupunki** (1945), joka nähtiin pari vuotta sitten IhmeFilmi-sarjassa. Neorealismien perinteiden mukaisesti kuvaukset suoritettiin suurimmaksi osaksi aidoilla

tapahtumapaikoilla, ja näyttelijät ovat yhtä lukuun ottamatta amatöörejä.

Ohjaaja korostaa osapuolten eroja myös äänisuunnittelun keinoin. Kun algerialaiset toimivat, elokuvan ääniraidalla kuullaan muun muassa rummutusta ja laulua. Ranskalaisten toimia taas säästävät aseiden, helikoptereiden ja autojen äänet.

Elokuvaa on joskus kuvailtu terroristien ja vapaustaistelijoiden käsikirjaksi. Se ilmestyi aikana, jolloin moni afrikkalainen ja aasialainen valtio rimpui irti entisten siirtomaaisäntiensä hallinnasta. Sen on väitetty toimineen innoituksena ja jopa eräänlaisena oppikirjana aseellisille järjestöille muun muassa Irlannissa, Intiassa ja Yhdysvalloissa.

On mahdotonta sanoa, kuinka paljon elokuvasta on otettu mallia. Joka tapauksessa on häkellyttävää huomata, että yli viisi vuosikymmentä valmistumisensa jälkeen se on edelleen äärimmäisen voimakas teos – ja myös aiheeltaan ajankohtainen. Aivan sama vastakkainasettelu on näkyvissä maailmassa nytkin, ja kuvat räjähtävistä pommeista ja pakenevista ihmisistä ovat tuttuja myös tämän vuoden uutisista. Elokuva muistuttaa, että yksinkertaisia totuuksia ei ole eikä ole koskaan ollut, molemmat osapuolet kokevat oman taistelunsa oikeutetuksi, ja konfliktista kärsivät aina myös sivulliset.

Vaikka Taistelu Algeriasta ei ole tyypillinen hittielokuva, ovat kriitikot arvostaneet sen korkealle. Esimerkiksi *Sight and Sound* -lehden äänestyksessä vuonna 2012 se rankattiin kaikkien aikojen 48. parhaaksi elokuvaksi. Historiaan on kirjattu yksi merkittävä poikkeus. Ranskalainen elokuvalehti *Cahiers du cinéma* tuomitsi elokuvan poikkeuksellisen voimakkaasti. Ranskassa myös elokuvan esittäminen kiellettiin viideksi vuodeksi.

Tämän tekstin alussa väitin, että nuoret eivät juuri välitä poliittisista elokuvista. Asia ei kenties ole niin yksinkertainen. Muutamat opiskelijani huomauttivat,

että poliittisuus on nykyisin piilotettu viihteen kääreisiin. Heidän mukaansa esimerkiksi nuorille aikuisille suunnatut dystopiatarinat kuten **Nälkäpelit**-sarja ja **Outolintu**-elokuvat ovat kuin nyky-yhteiskunnalle tehty viihteellisiä versioita Taistelusta Algeriasta -elokuvasta. Erona vain on se, että kun Taistelu

Algeriasta -elokuvan ytimekasvoinen Ali la Pointe perustuu todelliseen henkilöön, niin Nälkäpelien Katniss Everdeen on kokonaan kirjailijan ja käsikirjoittajan luomus.

Antti Pentikäinen

POHDITTAVAKSI

- Mikä elokuvassa oli parasta ja kiinnostavinta? Entä mikä tuntui hankalalta tai tylsältä?
- Ottakaa selvää Algerian sodasta ja sen taustoista. Kuinka uskollisesti elokuva kuvaa tapahtumia? Kenen näkökulman elokuvantekijät ovat ottaneet? Ovat tekijät olleet puolueellisia suuntaan tai toiseen?
- Taistelu Algeriasta on herättänyt paljon keskustelua puolesta ja vastaan. Onko Suomen historiassa tapahtumia tai aikakausia, joista mielestänne pitäisi tehdä elokuva? Miksi joitakin aiheita on vaikea kuvata elokuvassa tai muissa taiteissa?
- Pohtikaa Taistelu Algeriasta -elokuvan osapuolia. Ovatko algerialaiset vapaustaistelijoita vai terroristeja? Entä ranskalaiset: miehittäjiä vai ystävällisiä siirtomaaisäntiä?
- Pohtikaa elokuvan alkukohtausta. Mitä on juuri tapahtunut? Millaisia tunteita se herätti? Olisiko ohjaajan kannattanut näyttää tapahtumat juuri ennen kohtauksen alkua? Kuinka se olisi muuttanut katsojan kokemusta?
- Onko jokin elokuva – fiktio tai dokumentti – muuttanut ajattelunne tai tapanne suhtautua johonkin asiaan? Pystyykö taide ylipäänsä vaikuttaa ihmiseen?
- Elokuvia on kielletty monissa maissa muun muassa moraalisisista ja poliittisista syistä. Esimerkiksi Suomessa elokuvansensuuri leikkasi 1960-luvulla **Alfred Hitchcockin Psykosta** kuuluisan suihkumurhakohtauksen, ja 1980-luvulla **Renny Harlinin Jäätävä polte** kiellettiin kokonaan ulkopoliittisista syistä. Osaatteko kuvitella elokuvan, joka vaikuttaisi katsojiin vaarallisella tavalla? Millainen se voisi olla? Pitääkö elokuvia sensuroida tai niiden levitystä rajoittaa?